

## การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล

### องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ตำบลบ้านฉางมีพื้นที่ติดกับกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมหนักขนาดใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลถูกทำลาย ในส่วนของวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ มีการทำประมงแบบต่างคนต่างทำ เพียงมุ่งหวังให้จับสัตว์น้ำได้ในปริมาณสูงโดยใช้วิธีและอุปกรณ์การประมงที่ไม่ถูกต้องเช่น การระเบิดปลา การใช้สารพิษ การใช้วนตาถี่ วนรุนและวนลาก รวมถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของชาวบ้าน เช่น การทอดสมอเรือประมง ซึ่งมีผลทำให้ปะการังซึ่งเป็นแหล่งอาหารและอนุบาลสัตว์น้ำถูกทำลายอย่างรุนแรง ทำให้จำนวนสัตว์น้ำในทะเลลดลง และส่งผลให้รายได้ของชาวประมงลดลงไปด้วย ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยรายได้ของชาวประมงพื้นบ้านในเขตตำบลบ้านฉางในปี 2543 มีเพียง 200-300 บาท/วัน จากที่เคยมีรายได้อย่างน้อย 800 บาท/วัน เมื่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉางได้รับทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหาโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม เนื่องจากเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาของส่วนรวมประชาชนในพื้นที่ จึงน่าจะเป็นผู้ที่มิมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน  
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: บ้านฉาง

จังหวัด: ระยอง

ประชากร: 7,985 คน

พื้นที่: 50 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :  
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

## วิธีใหม่

ในปี 2544 อบต.บ้านฉางได้จัดให้มีโครงการ “การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล” โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนผ่านเวทีประชาคม

## ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- 1.อบต. จัดให้มีเวทีประชาคมตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตตำบลบ้านฉางได้พบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเลที่มีจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลถูกทำลาย
- 2.มีการจัดตั้งกลุ่มประมงพื้นบ้านตำบลบ้านฉาง โดยชาวบ้านประมงในพื้นที่ได้ประชุมและคัดเลือกตัวแทนจำนวน 5 คน ทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม โดยรวบรวมสภาพปัญหาของประชาชนในชุมชน แล้วนำเสนอต่อ อบต. เพื่อจะได้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป และเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่าง อบต. และกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในเขตตำบลบ้านฉาง
- 3.อบต. ประสานงานกับโครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม(SIF) และกรมประมง เพื่อขอความช่วยเหลือและคำแนะนำ ในการแก้ไขปัญหาการลดจำนวนลงของทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเลในเขตชุมชน
- 4.มีการจัดสร้างกระชังเพื่อเป็นสถานที่ผลิตจระเข้แม่ปู โดยใช้ตาข่ายไนลอนมาสร้างกระชังขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 2.5 เมตร ลึก 1.5 เมตร ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลพะยูนซึ่งอยู่ในเขต อบต.บ้านฉางจำนวน 2 กระชัง แล้วนำแม่ปูอยู่ในช่วงขยายพันธุ์มาเลี้ยงไว้ในกระชังที่จัดเตรียมไว้ โดยจะนำปูมาใส่ไว้กระชังละ 40-50 ตัว เป็นระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ จนเมื่อแม่ปูพันธุ์ได้วางไข่แล้วจึงปล่อยลงสู่ทะเล จากนั้นก็นำแม่ปูพันธุ์รุ่นใหม่มาเลี้ยงไว้ในกระชังต่อไป โดยจะทำการผลิตจระเข้แม่ปูในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมของแต่ละปี

5.สร้างปะการังเทียมโดยในช่วงแรกโดยใช้ยางรถยนต์เก่า ที่ขอรับบริจาคจากจากร้านจำหน่ายยางรถยนต์ในเขตอำเภอบ้านฉางมาทำปะการังเทียม แต่ต่อมากรมประมงและโครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม(SIF) ได้แนะนำให้ใช้ปะการังเทียมซึ่งทำจากแท่งคอนกรีต พร้อมกับอนุเคราะห์แท่งคอนกรีตรูปกลองสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 1.5 เมตร สูง 1.5 เมตร จำนวน 745 แท่ง และ อบต. ได้ขอความร่วมมือจาก บริษัทอิตาเลียนไทย จำกัด (มหาชน) ในการใช้แพยนต์ขนาดใหญ่ของบริษัทขนส่งแท่งคอนกรีตไปทิ้งกลางทะเลห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำทดแทนปะการังธรรมชาติที่มีจำนวนลดน้อยลง

6.มีการร่วมมือกับกลุ่มประมงพื้นบ้านนอกเขตตำบลบ้านฉาง เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดระยอง แล้วเสนอให้กรมประมงประกาศเขตประมงชายฝั่งสำหรับการประมงพื้นบ้าน เพื่อไม่ให้เรือประมงขนาดใหญ่เข้ามาจับสัตว์น้ำในเขตประมงชายฝั่ง ซึ่งมีเนื้อที่ครอบคลุมระยะห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร

7.อบต. ประสานงานกับกลุ่มประมงพื้นบ้านตำบลบ้านฉาง ผ่านคณะกรรมการบริหารกลุ่มเพื่อให้เรือประมงพื้นบ้านที่ออกไปหาปลาในแต่ละวัน ซึ่งมีประมาณ 100 ลำ ช่วยตรวจตราการบุกรุกเขตประมงชายฝั่งของเรือประมงขนาดใหญ่

8.มีการรณรงค์ให้ชาวประมงในพื้นที่จับสัตว์น้ำโดยไม่ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ผิดกฎหมายและไม่ได้มาตรฐาน เช่น การระเบิดปลา การใช้วนมาตรฐาน 3.5 นิ้ว โดยใช้วิธีประสาธน์ผ่านเสียงตามสาย และคณะกรรมการบริหารกลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านฉาง

## การระดมทรัพยากร

### ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

- 1.กรมประมงและโครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม(SIF) ได้สนับสนุนแท่งคอนกรีตรูปกลองสี่เหลี่ยมเพื่อใช้ทำปะการังเทียม จำนวน 745 แท่ง รวมมูลค่า 3,100,000 บาท
- 2.อบต. ได้จัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างกระชังปลา ราคา 15,000 บาท

### อุปกรณ์/เครื่องมือ

- 1.ในการทำกระชังเพื่อผดุงครรภ์แม่ปูใช้อุปกรณ์และเครื่องมือประกอบด้วย
  - ดาข่ายในล่อน ขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 2.5 เมตร จำนวน 2 ผืน
  - ท่อประปาที่ทำจากโลหะขนาดหนา 1 นิ้ว ยาว 6 เมตร จำนวน 7 ท่อน
  - ถังน้ำมัน 200 ลิตร จำนวน 4 ใบ
  - เชือกไนล่อนหนา 1 นิ้ว ยาวประมาณ 3 เมตร จำนวน 1 เส้น
  - สมอเหล็ก จำนวน 1 อัน
- 2.ในการทำปะการังเทียมใช้อุปกรณ์และเครื่องมือประกอบด้วย
  - ยางรถยนต์เก่าที่เสื่อมสภาพแล้วจำนวนประมาณ 40-50 เส้น
  - แท่งคอนกรีตรูปกลองสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง 1.5 เมตร ยาว 1.5 เมตร สูง 1.5 เมตร จำนวน 745 แท่ง
  - แพยนต์ขนาดใหญ่ จำนวน 1ลำ
- 3.การตรวจตราการบุกรุกเขตประมงชายฝั่งของเรือประมงขนาดใหญ่ใช้เรือหางยาวของชาวบ้านที่ใช้ออกหาปลาในพื้นที่ ประมาณ 100 ลำ

### บุคลากร

- 1.คณะกรรมการบริหารกลุ่มประมงพื้นบ้านตำบลบ้านฉางจำนวน 5 คน ทำหน้าที่ผลัดเปลี่ยนกันดูแลกระชังผดุงครรภ์ปู สัปดาห์ละ 1-2 วัน
- 2.ชาวประมงพื้นบ้าน ประมาณ 100 คน ทำหน้าที่อาสาสมัครตรวจตราบริเวณชายฝั่งขณะออกหาปลา

## ขั้นตอนในการดำเนินการ

| วัน เดือน ปี    | กิจกรรมที่ทำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | ผู้รับผิดชอบ                                                                                                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| กุมภาพันธ์ 2545 | <p>-ผู้บริหาร อบต. ได้รับข้อมูลจากชาวบ้านว่าสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลในตำบลเริ่มเสื่อมโทรมลง และปริมาณสัตว์น้ำที่ชาวประมงจับได้มีจำนวนลดน้อยลงเป็นอย่างมาก จึงได้จัดเวทีประชาคม เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน</p> <p>-ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่มชาวประมงชายฝั่งตำบลบ้านฉาง โดยมีการเลือกตั้งตัวแทนชาวบ้านจำนวน 5 คน ทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม</p> <p>-คณะกรรมการฯ รวบรวมสภาพปัญหาของประชาชนในชุมชน แล้วนำเสนอเพื่อเสนอต่อ อบต.</p> <p>-เมื่อได้ข้อมูลปัญหาจากคณะกรรมการฯ แล้ว อบต. ประสานงานกับ โครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม (SIF) และกรมประมงเพื่อขอความช่วยเหลือและคำแนะนำ ในการแก้ไขปัญหาการลดจำนวนลงของทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล ในเขตตำบลบ้านฉาง</p> <p>-อบต. ได้ติดต่อกับร้านจำหน่ายยางรถยนต์ ขอรับบริจาคยางรถยนต์เก่าที่เสื่อมสภาพแล้วเพื่อนำมาจัดทำปะการังเทียม</p> | <p>ผู้บริหาร อบต.</p> <p>ประชาชนในตำบล</p> <p>คณะกรรมการบริหารกลุ่มชาวประมงชายฝั่ง ปลัด อบต.</p> <p>ปลัด อบต.</p>                                                                    |
| มีนาคม 2545     | <p>-จัดสร้างกระชังตามโครงการผดุงครรภ์แม่พันธุ์จำนวน 2 กระชัง ไว้ในบริเวณหาดพะยูนบริเวณน้ำลึกประมาณ 2.5-3 เมตร</p> <p>-อบต. ประสานงานกับกรมประมงเพื่อขอนำแม่พันธุ์ มาอนุบาลไว้ในกระชังที่เตรียมไว้ พร้อมกับขอความร่วมมือจากกรมประมงและโครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม(SIF) ในการอนุเคราะห์แท่งคอนกรีตมาทำเป็นปะการังเทียม</p> <p>-ประสานงานกับผู้บริหารบริษัท อิตาเลียนไทย จำกัด (มหาชน) ในการขอใช้แพนด้าขนาดใหญ่ของบริษัท ซึ่งปกติใช้ในการขนหินในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มาใช้ขนแท่งคอนกรีตที่จะทำเป็นปะการังเทียม เพื่อนำไปทิ้งในทะเลในเขตตำบลบ้านฉาง</p>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>คณะกรรมการบริหารกลุ่มชาวประมงชายฝั่ง</p> <p>ปลัด อบต.</p> <p>ปลัด อบต.</p>                                                                                                        |
| พฤษภาคม 2545    | <p>-นำแม่พันธุ์ที่ได้รับจากกรมประมงมาปล่อยไว้ในกระชังที่ได้จัดสร้างไว้</p> <p>-จัดประชุมชาวประมงในพื้นที่เพื่อจัดอาสาสมัครตรวจตราบริเวณชายฝั่งขณะออกหาปลา</p> <p>-นำแท่งคอนกรีตที่ได้รับการอนุเคราะห์จากกรมประมงและโครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม(SIF)ไปปล่อยไว้ในทะเลในเขตอำเภอบ้านฉาง</p> <p>-ประสานงานกับกลุ่มชาวประมงในเขตจังหวัดระยองและกรมประมง เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดระยอง</p> <p>-ประกาศเขตประมงชายฝั่งสำหรับเรือเล็ก ซึ่งครอบคลุมเนื้อที่ในทะเลในเขตอำเภอบ้านฉางห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร เพื่อไม่ให้ไม่ให้เรือประมงขนาดใหญ่เข้ามาหาปลาในพื้นที่ดังกล่าว</p> <p>-รณรงค์ให้ชาวประมงจับสัตว์น้ำโดยไม่ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ผิดกฎหมายและไม่ได้มาตรฐาน เช่น การระเบิดปลา การใช้วนตาถี่ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายและคณะกรรมการบริหารกลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านฉาง</p>                             | <p>คณะกรรมการบริหารกลุ่มชาวประมงชายฝั่ง/เจ้าหน้าที่จากบริษัท อิตาเลียนไทย /นายก อบต./ปลัด อบต.</p> <p>นายก อบต.</p> <p>กรมประมง</p> <p>คณะกรรมการบริหารกลุ่มชาวประมงชายฝั่ง/อบต.</p> |

## หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

### -- หน่วยงาน/องค์กร --      -- บทบาทความร่วมมือ --

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>กรมประมง</b>                           | -ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล<br>-ให้ความอนุเคราะห์แม่พันธุ์ปูตามโครงการผดุงครรภ์ปู<br>-ให้ความอนุเคราะห์แท่งคอนกรีตเพื่อใช้ทำปะการังเทียม<br>-ประกาศเขตประมงชายฝั่งในเขตอำเภอบ้านฉางไม่ให้เรือประมงขนาดใหญ่เข้ามาทำประมงในเขตดังกล่าว |
| <b>โครงการกองทุนลงทุนเพื่อสังคม (SIF)</b> | -ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล<br>-ให้ความอนุเคราะห์แท่งคอนกรีตเพื่อใช้ทำปะการังเทียม                                                                                                                                                   |
| <b>บริษัท อิตาเลียน-ไทย จำกัด (มหาชน)</b> | -ให้ยืมแพนด้าของบริษัทซึ่งปกติใช้ในการขุดดินในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มาใช้ขุดแท่งคอนกรีตที่จะทำเป็นปะการังเทียมเพื่อนำไปทิ้งในทะเลในเขตตำบลบ้านฉาง                                                                                                                            |

## ประเมินผลความสำเร็จ

### ก่อนการดำเนินการ

- 1.ชาวประมงในพื้นที่ทำการประมงแบบคนต่างทำ อีกทั้งขาดความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล ดังจะเห็นได้จากการใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมายและไม่ได้มาตรฐาน เช่น การระเบิดปลา การใช้สารพิษ การใช้วนดาถิ วนนรูน วนนลาก รวมถึงการทอดสมอเรือประมงซึ่งมีผลทำให้ปะการังถูกทำลาย
- 2.ชาวประมงพื้นบ้านบ้านประสบปัญหาเรื่องรายได้จากการทำประมงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง กล่าวคือ จากเดิมที่เคยมีรายได้อย่างน้อยวันละ 800 บาท ลดลงเหลือวันละประมาณ 200-300 บาท

### หลังการดำเนินการ

- 1.ประชาชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มชาวประมงชายฝั่งตำบลบ้านฉางเฝ้าระวังและรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล และมีการประสานงานกับชาวประมงพื้นบ้านในเขตจังหวัดระยองและกรมประมง เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดระยอง และมีการประกาศเขตประมงชายฝั่งไม่ให้เรือประมงขนาดใหญ่เข้ามาหาปลาในพื้นที่ดังกล่าว พร้อมกับสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนด้วยการมีการรณรงค์ให้มีการจับสัตว์น้ำอย่างถูกวิธี
- 2.ชาวประมงพื้นบ้านในพื้นที่สามารถจับสัตว์น้ำได้จำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้เฉลี่ยของชาวประมงในพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น 400-500 บาท/วัน

## อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

| อุปสรรค                                                                                                                                                                                            | การแก้ไขปัญหา                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. ในระยะแรกชาวบ้านยังไม่ให้ความสนใจกับการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทำให้มีเข้าร่วมกลุ่มประมงพื้นบ้านบ้านฉางมีจำนวนไม่มากนัก                                                                            | 1. อบต. และคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ พยายามสร้างความเข้าใจกับชาวบ้าน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย และให้สมาชิกในกลุ่มทำความเข้าใจและชักชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วมกลุ่ม                                                                   |
| 2. ในช่วงแรกไม่สามารถแก้ปัญหาบางอย่างได้ เช่น ปัญหาเรือประมงขนาดใหญ่ ที่เข้ามาทำการประมงใกล้ชายฝั่ง เพราะกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านบ้านฉางมีขนาดเล็ก จึงขาดอำนาจต่อรองรวมถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ | 2. มีการรวมกลุ่มกับกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อจัดตั้งเป็นเครือข่ายชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดระยอง เพื่อให้การรวมกลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้มีอำนาจต่อรองและสามารถขอรับความช่วยเหลือ จากหน่วยงานต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น |

## ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในชุมชนที่ได้ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาผ่านเวทีประชาคม รวมถึงการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ และความร่วมมือของผู้บริหาร อบต. ที่ให้การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณของ อบต. เพื่อใช้จ่ายในโครงการนี้ รวมถึงความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำในชุมชน

## ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้จะมีอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต โดย อบต. มีแผนการส่งเสริมให้โรงเรียนในชุมชนศึกษาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประมงพื้นบ้าน เพื่อบรรจุเป็นหลักสูตรการศึกษาในท้องถิ่น เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและวิถีการต่างๆ ของประมงพื้นบ้าน รวมถึงมีแผนที่จะส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสลงเรือออกทะเลชมวิถีชีวิตของชาวประมง เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จากนอกห้องเรียน เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ อันจะมีผลให้โครงการนี้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

## บทเรียนที่ได้รับ

1. การทำงานร่วมของท้องถิ่นกับชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเสนอแนะความคิดและการลงมือดำเนินการ เพื่อให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน
2. บทบาทของผู้นำชุมชนที่กล้าคิดและเข้าใจในปัญหาของชุมชน รวมถึงความเป็นเอกภาพของการเมืองภายในท้องถิ่น มีส่วนในการทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้รับการแก้ไขได้ด้วยดี
3. ปัญหาบางอย่างอาจจะแก้ไขได้ลำบาก หากผู้ที่ประสบปัญหาไม่มีอำนาจต่อรองเพียงพอ ดังนั้นการรวมกลุ่มของผู้ที่ประสบปัญหาในรูปแบบเดียวกันในรูปแบบของเครือข่าย เพื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่และมีอำนาจต่อรองมากขึ้น อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

## ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีลักษณะชุมชนและปัญหาที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน สามารถนำแนวทางการบริหารจัดการอย่างกรณีบ้านฉางไปดำเนินการได้ แต่สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ชุมชนและชาวบ้านต้องมีความพร้อมและเข้าใจปัญหา และผู้นำชุมชนต้องเอาจริงเอาจังในการแก้ไขปัญหา รวมถึงควรคำนึงถึงศักยภาพบุคลากรของท้องถิ่นว่ามีความพร้อมเพียงใด

## แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายเหรียญ นิจริญ  
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง  
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง  
ที่อยู่ : ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง  
โทรศัพท์ : (06) 8278233

ชื่อ-นามสกุล : นายธำนิษฐ์ อินทรเสนีย์  
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง  
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง  
ที่อยู่ : ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง  
โทรศัพท์ : (038) 801-039

ชื่อ-นามสกุล : นายพยอม ชุนทอง  
ตำแหน่ง : ประธานชมรมเรือเล็กบ้านฉาง  
หน่วยงาน : ชมรมเรือเล็กบ้านฉาง  
ที่อยู่ : ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง  
โทรศัพท์ : (01) 7824977

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2544

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ประเภทของ<br>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น | องค์การบริหารส่วนตำบล                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| สถานที่ตั้ง                           | 2/31 หมู่ 4 ตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง<br>จังหวัดระยอง 21130                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ขนาดพื้นที่<br>งบประมาณรายจ่าย        | 50 ตารางกิโลเมตร<br>7,161,942 บาท (ปีงบประมาณ 2544)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| งบประมาณรายได้                        | 7,230,188 บาท (ปีงบประมาณ 2544)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| จำนวนพนักงานและลูกจ้าง                | 22 คน ทั้งหมด<br>7 คน พนักงานท้องถิ่น<br>1 คน ลูกจ้างประจำ<br>14 คน ลูกจ้างชั่วคราว                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| จำนวนประชากร                          | 7,985 คน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| จำนวนครัวเรือน                        | 2,040 ครัวเรือน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| ประชากรแฝง                            | 500 คน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| รายได้เฉลี่ยประชากร                   | 80,000 บาท                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| ลักษณะของเมืองและ<br>วิถีชีวิตประชาคม | พื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลบ้านฉาง อยู่ติดกับทะเล<br>ด้านอ่าวไทย พื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลาดลงสู่ทะเล<br>บางส่วนเป็นภูเขาและเนินเขา มีลำห้วยและคลอง<br>ขนาดเล็ก สภาพดินเป็นดินปนทรายซึ่งมีความอุดม<br>สมบูรณ์ต่ำไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก มีชายหาด<br>ที่สำคัญคือหาดน้ำรินและหาดพะยูนซึ่งเป็นสถานที่<br>ท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทำประมง<br>ของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมทะเลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ<br>ทำประมงพื้นบ้านซึ่งใช้เรือหางยาวขนาดเล็ก<br>ในระยะห่างจากชายฝั่งประมาณ 3 กิโลเมตร สภาพ<br>ของชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทและมี<br>วิถีชีวิตแบบชาวประมงเป็นส่วนใหญ่ |